

Střípky z minulosti aneb Jak se utvářela venkovská sídla na Bojanovsku – II. část

Posledně jsme se loučili informacemi o rekatolizaci na území Chrudimska. U pramene zvaného Soupis poddaných podle víry z roku 1651 ještě chvíli setrváme. Pohlédneme-li na tehdejší obyvatelstvo z hlediska antroponomastiky, zjistíme, že na Bojanovsku se v 17. st. mezi ženskými jmény těšila oblibě jména Anna, Kateřina a Dorota. Mezi mužskými jmény skončili na stupni vítězů Jan, Václav a Jiřík.

četnost	ženské jméno	četnost	mužské jméno
23 x	Anna, Kateřina	21 x	Jan
21 x	Dorota	18 x	Václav
9 x	Lidmila	13 x	Jiřík
6 x	Marjána/Marie	9 x	Matěj
4 x	Magdalena	5 x	Mikoláš
3 x	Alžběta	3 x	Jakub, Martin, Tomáš
1x	Judita, Regina, Rozina, Veruna, Voršila	2 x	Pavel
		1x	Bartoloměj, Daniel, Štěpán, Urban, Vít, Zikmund

Celkově na území nynějšího katastru městyse Bojanov žilo pouze 177 osob, z toho 94 žen a 83 mužů. Jestli se o daný zdroj můžeme plně opřít, pak lepší důkaz o ničivosti třicetileté války nenajdeme.

Na podporu katolické víry se budovaly různě velké sakrální objekty, ať už se jednalo o kostel sv. Vavřince v Seči (1620), který je jediným dochovaným renesančním chrámem na Chrudimsku, nebo o sochu Nejsvětější Trojice v Holíně (1676), což je nejstarší socha umístěná ve volné krajině na bývalém panství Auerspergů.¹

Na konci 17. století, kdy se hospodářství po třicetileté válce pomaloučku, polehoučku stabilizovalo, došlo ke vzniku obor k chovu lovné zvěře. Jedna taková byla vybudována u Bojanova, další vznikla hned nedaleko – u Krásného.

V 18. století běžný život ovlivnily krom jiného reformy školství a tzv. raabizace (pozemková reforma) za vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Nejprve několik slov ke vzdělávacímu procesu v Bojanově. Před zavedením povinné školní docházky se nové samostatné školní budovy stavěly pouze ve velkých obcích a městečkách - Bojanov nebyl výjimkou (1760). Zlom ve školství nastal s vydáním Všeobecného řádu školního v roce 1774, který obcím uložil zřizování a udržování škol. Školy měly mít „jednu nebo dvě místnosti dostatečně světlé, ale nevelké, aby se v zimě mnoho dříví nespálilo.“ Řád vyžadoval, aby součástí učitelova bytu byla světnice, komora, pec, sklep, chlév a dvorek.²

¹ STEHLÍKOVÁ J.- ŠTĚPÁN L., Nasavrcké panství a slatiňanští Auerspergové, Slatiňany, 2014, s. 66.

² ŠTĚPÁN L. a kol., Chrudimsko. Utváření venkovských sídel, Chrudim 2001, s. 70.

Raabizační opatření (po roce 1768) se v našem regionu projevila zejména stavbami chalup na obecní půdě. Tímto způsobem se rozšířilo 42 obcí Chrudimska a Hlinecka – mezi nimi i Bojanov, a to o místní část u řeky.

Do českých zemí naplno pronikl barokní styl, v jehož duchu byla na Chrudimsku přestavěna celá řada svatostánků. To jest i případ bojanovského chrámu, který vyhořel a poté byl znovu vystavěn. Ve stejném roce, kdy došlo k ničivému požáru kostela, byla postavena zvonice. Kostel, obklopený hřbitovem (přesunut před r. 1839), doplnila barokní fara. Právě fara a pozdější škola patřily spolu s kostelem k nejmávanějším budovám ve vsi.

Mezi největší stavební počiny tohoto období patřily panské hospodářské dvory. K nově založeným náležel i panský dvůr na Holíně (po r. 1727). Z období závěru 18. věku jistě stojí za zmínku, že v okolí Bojanova docházelo k těžbě železných rud a že zde probíhala těžba a zpracování vápence.

Devatenácté století bylo obdobím nejintenzivnějších proměn chrámů. Kostel v Hrbokově musel být stržen a postaven nový (r. 1841, koncem století znovu rekonstruovaný). Při přestavbě z roku 1874 se zcela změnila jeho silueta. Získal totiž novou věž s gotizujícím jehlanem (*viz předchozí Střípky*).

Dvorský dekret z r. 1819 umožnil poddaným výrobu cihel, o které byl stále větší zájem. Coby nespálný stavební materiál byly vyžadovány stavebními úřady. Tato skutečnost se stala impulsem pro výstavbu cihelen. Jednoduchou zděnou pec se dvěma nebo třemi průduchy kryla sedlová střecha. Pec vždy doplňovala podstatně větší stavba, a to tzv. kolna, kde se cihly sušily. Bojanovská spolu s cihelnou v Licibořicích patřily mezi nejmenší cihelny na Chrudimsku.

Zásluhou okresních správ v Chrudimi, Hlinsku a Nasavrkách se v druhé polovině 19. století postavila většina dnešních silnic. Právě komunikace vedoucí z Chrudimi na Seč kdysi udělala zlou krev v Hrbokově. Hrbokovský hajný (*jehož rodina u státní silnice postavila moderní hostinec s obchodem*) podle místních lidí finančně přispěl na novou silnici, a tím se její trasa změnila, tj. dostala dnešní podobu. (*Podle podobně starých drbů si snad tímto způsobem zajistil cestu kolem své hospody i šenkýř v Petříkovicích.*) Původní cesta z Chrudimi do Seče totiž vedla přes Rtenín a středem Hrbokova. (*Mimochodem. Jedná se o první cestu pojmenovanou jako „silnice“, a to již v listině z r. 1466.*) Na staré silnici se poutníci mohli občerstvit v hrbokovské krčmě pana Kacafírka (čp. 12), jehož pohostinství mělo po vybudování současné cesty utrum. Však se tvrdí, že konkurence nikdy nespí. A aby toho náhodou nebylo málo, pan hajný všemu (rozuměj p. Kacafírkovi), jak se říká, nasadil korunu. A ne ledajakou! S parožím, neboť údajně chodil za paní Kacafírkovou. Nejsou-li to jen ošklivé a závistivé klevety, pak chudák pan Kacafírek.

K vybavení silnic patřily i mýtné boudy a závory. Ještě v roce 1889, kdy se rušila okresní mýta, měla správa okresních silnic výběrčí místo v Nasavrkách, v Seči či v Bojanově.